

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU REGLAMENTUOJANT VAKCINOS NUO ŽMOGAUS PAPILOMOS VIRUSO INFEKCIJOS SKIEPIJIMĄ

2016-09-20 Nr. (16)SN-133)SP-102

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2016 m. rugpjūčio 22 d. gautas (duomenys neskelbtini) skundas dėl mergaičių, skiepijamų nuo žmogaus papilomos viruso (toliau – ŽPV) valstybės lėšomis, amžiaus. Skunde nurodyta, jog ŽPV skiepu rekomenduojama skiepyti mergaites nuo 9 m. iki 14 m., neturėjusias lytinių santykių, tuo tarpu mergaitės nuo 12 m. iki 14 m. jau nebus skiepijamos valstybės lėšomis.

Lygių galimybių kontrolierės A. Lobačevskytės (toliau – ir kontrolierė) pavedimu pradėtas tyrimas Nr. (16)SN-133 pagal (duomenys neskelbtini) skundą „Dėl mergaičių, skiepijamų nuo žmogaus papilomos viruso valstybės lėšomis, amžiaus“.

2016 m. rugpjūčio 22 d. Tarnyboje gautas (duomenys neskelbtini) skundas dėl mergaičių, skiepijamų nuo žmogaus papilomos viruso valstybės lėšomis, amžiaus. Skunde teigiama, kad pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-757 patvirtintą Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepų kalendorių (toliau – ir Profilaktinių skiepų kalendorius) nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. bus nemokamai skiepijamos 11 m. mergaitės, gimusios 2005 m. po rugsėjo 1 d., kurioms 2016 m. rugsėjo 1 d. sueis 11 m., nuo ŽPV.

Kontrolierės pavedimu pradėtas tyrimas Nr. (16)SN-134 pagal (duomenys neskelbtini) skundą „Dėl mergaičių, skiepijamų nuo žmogaus papilomos viruso valstybės lėšomis, amžiaus“.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 23 str. 2 d., kontrolierė nusprendė sujungti skundo tyrimą Nr. (16)SN-133 pagal (duomenys neskelbtini) skundą su

skundo tyrimu Nr. (16)SN-134 pagal (duomenys neskelbtini) skundą, suteikiant skundo tyrimui Nr. (16)SN-133.

Kontrolierė, vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. rugpjūčio 23 d. raštu Nr.(16)SN-133)S-694 kreipėsi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją, prašydama pateikti informaciją: kokio amžiaus mergaitės bus skiepijamos nuo ŽPV valstybės lėšomis; kokiais kriterijais remiantis nutarta kompensuoti ŽPV skiepą būtent tokio amžiaus mergaitėms; ar valstybės kompensuojamu skiepu bus skiepijamos mergaitės, kurioms iki 2016 m. rugsėjo 1 d. sukaks 11 metų (gim. 2005 m. iki rugsėjo 1 d.), ar tik po Profilaktinių skiepimų kalendoriaus 8 punkto įsigaliojimo, t.y., po 2016 m. rugsėjo 1 d.; kokie teisės aktai (rekomendacijos) reglamentuoja mergaičių skiepimą nuo ŽPV valstybės lėšomis; kokios aplinkybės (sveikatos būklė, lytinių santykių (ne) buvimas ir t.t.) bus vertinamos, skiepijant mergaites nuo ŽPV. Taip pat prašė pateikti kitą reikšmingą informaciją, susijusią su tiriamais skundais dėl mergaičių, skiepijamų nuo žmogaus papilomos viruso valstybės lėšomis, amžiaus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. Sveikatos apsaugos ministerija 2016 m. rugpjūčio 31 d. raštu Nr. (10.2.3.4-40)10-7253 pateikė paaiškinimus, nurodant, jog nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. ŽPV infekcijos vakcina valstybės lėšomis bus skiepijamos 11 metų mergaitės. Skiepėjimai yra veiksmingiausi, kai skiepijama iki lytinio gyvenimo pradžios. Tikslinė skiepėjimo grupė 9-13 metų amžiaus mergaitės. Priimant sprendimą dėl mergaičių skiepėjimo žmogaus papilomos viruso vakcina amžiaus buvo atsižvelgta į Nacionalinės imunoprofilaktikos programos Nepriklausomų ekspertų grupės (toliau – ir Ekspertų grupė), sudarytos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-46 „Dėl nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos koordinavimo tarybos ir nepriklausomų ekspertų grupės sudarymo ir Nacionalinės Imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos koordinavimo tarybos darbo reglamento patvirtinimo“, pateiktus pasiūlymus. Ekspertų grupės siūlymai paremti Pasaulio sveikatos organizacijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijomis bei Lietuvoje atliktais žmogaus papilomos viruso paplitimo ir lytinės elgsenos tyrimų rezultatais. Kai į nacionalinius skiepėjimų kalendorius įtraukiamos naujos vakcinos – skiepų kalendoriuje nustatoma data, nuo kurios pradedama jomis skiepyti, ir įvardijama amžiaus grupė, kuri pradedama skiepyti.

2015 m. rugsėjo 6 d. Užkrečiamųjų lygų ir AIDS centro (toliau – ir AIDS centras) atstovė telefonu paaiškino, jog praktikoje, įsigaliojus teisės aktui dėl naujos vakcinos skiepijimo, nurodant skiepijamo vaiko amžių, metai (vaiko amžius), kuriais vaikas galėjo būti skiepijamas, turėjo sueiti po įsakymo, kuriuo vakcina įtraukiama į Profilaktinių skiepijų kalendorių, įsigaliojimo, t.y. jei minėtame kalendoriuje yra nurodyta, jog tam tikra vakcina skiepijamas vaikas 1 metų, tai būtų skiepijamas vaikas, kuriam 1 metai suėjo po teisės akto, kuriuo nustatomas vakcinavimas, datos. Šiuo atveju, 2016 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojus sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-757 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijų kalendoriaus patvirtinimo“ patvirtintam Profilaktinių skiepijų kalendoriaus 8 punktui, bus taikoma kita skiepijų tvarka, t.y. ŽPV infekcijos vakcina bus skiepijamos tik tos 11 metų mergaitės, kurioms minėto įsakymo įsigaliojimo dieną yra 11 metų arba 11 metų sukaks vėliau. Taip pat pažymėjo, jog tokią tvarką nustatė Sveikatos apsaugos ministerija (Lietuvos Sveikatos apsaugos ministerijos 2016 m. rugpjūčio 31 d. raštas Nr. (10.2.3.4-40)10-7252). AIDS centro atstovė taip pat nurodė, jog raštas Nr. (10.2.3.4-40)10-7253, kurį pateikė Tarnybai Sveikatos apsaugos ministerija parengtas kartu su AIDS centru.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Profilaktinių skiepijų kalendoriaus 8 p., įsigaliojęs 2016 m. rugsėjo 1 d., bei nustatantis, kad vakcina nuo ŽPV infekcijos valstybės lėšomis bus skiepijamos 11 metų mergaitės, nėra diskriminacinio pobūdžio bei neprieštarauja Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 p. išdėstyti nuostatai, reglamentuojančiai valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pareigą įgyvendinti lygias galimybes, užtikrinant, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

2. Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama, pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir

teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, draudžia bet kokią diskriminaciją, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Konstitucijos 53 str. 1 d. nustato, jog valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.

Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo, kurį Lietuvos Respublikos Seimas priėmė, pripažindamas, kad gyventojų sveikata yra didžiausia visuomenės socialinė ir ekonominė vertybė <...>, atsižvelgdamas į Pasaulio sveikatos organizacijos priimtą sveikatos strategiją „Sveikata visiems“, Otavos sveikatos stiprinimo chartijos ir Lietuvos nacionalinės sveikatos koncepcijos nuostatas; siekdamas užtikrinti prigimtinę žmogaus teisę turėti kuo geresnę sveikatą, taip pat teisę turėti sveiką aplinką, priimtina, prieinama ir tinkama sveikatos priežiūra, bei vadovaudamasis Konstitucija, 4 str. 2 p. 3 p., sveikatinimo veiklos tikslai yra: saugoti gyventojus nuo ligų, išvengiamos mirties ir neįgalumo; ilginti gyvenimo be ligų ir traumų laiką bei gerinti gyvenimo kokybę.

3. Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 p. nustatyta, jog valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Nagrinėjamu atveju Tarnyboje gauti 2 skundai dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu. Pareiškėjos (duomenys neskelbtini) skunde nurodoma, jog ŽPV skiepu rekomenduojama skiepyti mergaites nuo 9 m. iki 14 m., neturėjusias lytinių santykių, tuo tarpu mergaitės nuo 12 m. iki 14 m. jau nebus skiepijamos valstybės lėšomis, t.y., akcentuojama aplinkybė, jog neatsižvelgiant į rekomendacijas, valstybės lėšomis bus skiepijamos tik 11 metų mergaitės.

Pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skunde nurodoma, jog pagal sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-757 patvirtintą Profilaktinių skiepų kalendorių nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. nemokamai bus skiepijamos 11 m. mergaitės, gimusios 2005 m. po rugsėjo 1 d., kurioms 2016 m. rugsėjo 1 d. sueis 11 m., nuo ŽPV, t.y., skundžiama aplinkybė dėl kompensuojamo skiepavimo nuo ŽPV tik toms mergaitėms, kurioms 11 metų sueis 2016 m. po rugsėjo 1 d.

4. Sveikatos apsaugos ministerija 2016 m. rugpjūčio 31 d. rašte Nr. (10.2.3.4-40)10-7253 nurodė, jog ŽPV vakcinų įtraukimą į Profilaktinių skiepavimų kalendorių reglamentuoja Nacionalinė imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. V-8 „Dėl Nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos patvirtinimo“ (toliau – ir Nacionalinės imunoprofilaktikos programa) ir Profilaktinių skiepavimų kalendorius, patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-7575 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepavimų kalendoriaus patvirtinimo“.

Priimant sprendimą dėl mergaičių skiepavimo ŽPV vakcina amžiaus buvo atsižvelgta į Ekspertų grupės, sudarytos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-46 „Dėl Nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos koordinavimo tarybos ir nepriklausomų ekspertų grupės sudarymo ir Nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos koordinavimo tarybos darbo reglamento patvirtinimo“, pateiktus pasiūlymus. Minėtuose pasiūlymuose nurodyta, jog dėl skiepavimo ŽPV vakcina schemas ir mergaičių amžiaus, įtraukiant šią vakciną į Profilaktinių skiepavimų kalendorių, atsižvelgta į Pasaulio sveikatos organizacijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijas bei Lietuvoje atliktus ŽPV paplitimo ir lytinės elgsenos tyrimus, vakcinų charakteristikas, jų didžiausią efektyvumą skiepiant tikslinę populiaciją iki lytinio gyvenimo pradžios, turint omeny, jog Lietuvoje mergaičių lytinio gyvenimo pradžia yra 12-13 metų amžius.

Pažymėtina, jog Profilaktinių skiepavimų kalendoriaus 8 p., kuris įsigaliojo 2016 m. rugsėjo 1 d., nurodyta, jog vakcina nuo ŽPV infekcijos valstybės lėšomis bus skiepijamos 11 metų mergaitės. Sveikatos apsaugos ministro 2015 m. birželio 12 d. įsakyme Nr. V-757, kuriuo patvirtintas Profilaktinių skiepavimų kalendorius, nėra nustatyta, jog valstybės lėšomis bus skiepijamos tik tos mergaitės, kurioms sukaks 11 metų po minėto teisės akto įsigaliojimo, tačiau, AIDS centro atstovės teigimu, praktikoje buvo taikoma būtent tokia tvarka. Pagrindžiant tokios tvarkos būtinumą, AIDS centro atstovė akcentavo aplinkybę, jog prieš įsigaliojant teisės aktui, kuriuo nustatomas vakcinavimas valstybės lėšomis, valstybės įgaliotos institucijos privalo apskaičiuoti, kokį skaičių vakcinų reikia užpirkti, kad užtektų tam tikram laikotarpiui, t.y., apskaičiuoti, kokiam skaičiui mergaičių Lietuvoje sukaks 11 metų per du ar tris mėnesius nuo 2016 m. rugsėjo 1 d.

Šiuo atveju Sveikatos apsaugos ministerija 2016 m. rugpjūčio 31 d. raštu Nr. (10.2.3.4-40)10-7252) išaiškino Profilaktinių skiepimų kalendoriaus 8 p. taikymą, nurodant, jog ŽPV infekcijos vakcina bus skiepijamos visos 11 metų mergaitės: tos kurioms įsakymo įsigaliojimo dieną, t.y. 2016 m. rugsėjo 1 d., yra 11 metų arba 11 metų dar sukaks.

Atsižvelgiant į minėtą išaiškinimą, atmetinas (duomenys neskelbtini) skundas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu, kadangi valstybės kompensuojama vakcina nuo ŽPV bus skiepijamos mergaitės, kurioms 11 metų sukako 2016 m. iki rugsėjo 1 d. (gimusioms 2005 m. iki rugsėjo 1 d.) ir kurioms 11 metų sukaks po 2016 m. rugsėjo 1 d., t.y. po Profilaktinių skiepimų kalendoriaus 8 p. įsigaliojimo.

5. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 17/97).

Pažymėtina, jog Ekspertų grupė, teikdama savo pasiūlymus (išvadas), rėmėsi Pasaulio sveikatos organizacijos (nuoroda: <http://www.who.int/wer/2014/wer8943.pdf?ua=1>) ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijomis (nuoroda: http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/20120905_GUI_HPВ_vaccine_update.pdf), parengtomis remiantis mokslų pagrįstais įrodymais, kuriose nurodyta, jog tikslinė skiepimo grupė yra 9-13 metų amžiaus mergaitės. Siekiant geriausio skiepimo efekto, rekomenduojama skiepyti paaugles mergaites iki lytinio gyvenimo pradžios nuo ŽPV, taip mažinant riziką moterims susirgti gimdos kaklelio vėžiu.

Ekspertų grupės pasiūlymuose nurodyta, jog teikiant siūlymus dėl skiepimo ŽPV vakcina schemos ir mergaičių amžiaus, įtraukiant šią vakciną į Profilaktinių skiepimų kalendorių, buvo atsižvelgiama į daugelį kriterijų ir rekomendacijų, viena iš kurių buvo skiepijant tikslinę populiaciją iki lytinio gyvenimo pradžios, pažymint, jog Lietuvoje mergaičių lytinio gyvenimo pradžia yra 12-13 metų amžius.

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. nustato, jog tiesioginė diskriminacija yra elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus

įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal minėtos teisės normos 2 str. 7 d. 1 p., tam tikras elgesys su asmeniu dėl jo amžiaus nelaikomas diskriminacija, kai įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Todėl vertinant galimą diskriminacijos dėl amžiaus išimtį turi būti aiškiai pagrįsta trijų kriterijų viseto sutaptis: 1) kai apribojimai dėl amžiaus yra įtvirtinti įstatymu; 2) šiuos apribojimus pateisina teisėtas tikslas; 3) o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Nagrinėjamu atveju amžiaus cenzas, kuriam esant mergaitės skiepijamos vakcina nuo ŽPV viruso, yra nustatytas Sveikatos ministro įsakymu patvirtintame Profilaktinių skiepimų kalendoriuje.

Pagal Sveikatos sistemos įstatymo 2 str. 29 d. sveikatinimo veiklą, t.y., asmens sveikatos priežiūrą, visuomenės sveikatos priežiūrą, medicinos priemonių (prietaisų) rinkos subjektų veiklą, farmacinę ir kita veiklą, jos rūšis ir reikalavimus ją vykdantiems subjektams nustato sveikatos apsaugos ministras. Pagal minėto įstatymo 46 str. 3 d. Lietuvos sveikatos strategijos įgyvendinimo priemonių rengimo, finansavimo, įgyvendinimo ir kontrolės tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras. Atsižvelgiant į išdėstytą reglamentavimą, Profilaktinių skiepimų kalendorius, įgyvendinantis Nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programoje numatytas priemones, tvirtinamas sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Pagal numatytą reglamentavimą Profilaktinių skiepimų kalendorius, kuriame yra numatyti profilaktiniai skiepimai vaikams tvirtinami ne įstatymu, o įsakymu, t.y., teisiniai santykiai, priklausantys vidiniam Sveikatos apsaugos ministerijos reglamentavimui tvirtinami ne įstatymu, o įsakymu. Darytina išvada, jog vienintelis teisės aktas, reglamentuojantis vaikų profilaktinius skiepimus yra įsakymas.

Pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros įstatymo 3 str. 2 d. 7 p. vienas iš teisėkūros principų yra sistemiškumo principas, kuris reiškia, jog teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliojūt kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina. Nagrinėjamu atveju sveikatos apsaugos ministro įsakymas, kuriuo patvirtintas Profilaktinių skiepimų kalendorius neprieštarauja aukštesnės galios įstatymui, kadangi aukščiausios galios teisės aktas, kuris nustato vaikų profilaktinius skiepimus ir yra įsakymas.

Vadovaujantis Pasaulio sveikatos organizacijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijomis, kurios yra paremtos moksliniais tyrimais, ŽPV infekcija yra vienas pagrindinių rizikos faktorių susergant gimdos kaklelio vėžiu. 16 ir 18 ŽPV infekcija lemia apie 70 proc. visų

gimdos kaklelio vėžio atveju. Skiepijant ŽPV vakcinomis, kurios apsaugos nuo 16 ir 18 ŽPV, paskiepytose gyventojų grupėse galima išvengti iki 70 proc. visų gimdos kaklelio atvejų. Svarstant naujų vakcinų įvedimą į vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorių, buvo vertinama užkrečiamosios ligos našta visuomenės sveikatai, vakcinacijos efektyvumas ir ilgalaikis poveikis, vakcinacijos saugumas, ekonominis efektyvumas. Minėtose rekomendacijose, kuriomis rėmėsi ir Ekspertų grupė nurodyta, jog tikslinė skiepijimo grupė yra 9-13 metų amžiaus mergaitės. Siekiant geriausio skiepijimo efekto, rekomenduojama skiepyti paaugles mergaites iki lytinio gyvenimo pradžios nuo ŽPV, taip mažinant riziką moterims susirgti gimdos kaklelio vėžiu. Ekspertų grupės rekomendacijose pažymima, jog Lietuvoje mergaičių lytinio gyvenimo pradžia yra 12-13 metų amžius. Tačiau tai ne vienintelis kriterijus, kuriuo remiantis buvo nutarta skiepyti tik 11 metų mergaites. Ekspertų grupė rekomenduodama skiepyti mergaites 11 metų, vadovavosi Pasaulio sveikatos organizacijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro rekomendacijomis, Lietuvoje atliktais ŽPV paplitimo ir lytinės elgsenos tyrimais, vakcinų charakteristikomis. Tyrimų, atliktų ŽPV skiepijimo tikslais, rekomendacijų bei kitų aplinkybių visuma sudarė pagrindą priimti sprendimą – skiepyti ŽPV vakcina būtent 11 metų mergaites.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, teigtina, jog 11 metų mergaičių skiepijimas yra teisėtas tikslas, kurio siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Konstatuotina, jog Profilaktinių skiepijimų kalendoriaus 8 p., įsigaliojęs 2016 m. rugsėjo 1 d., nustatantis, kad vakcina nuo ŽPV infekcijos valstybės lėšomis bus skiepijamos 11 metų mergaitės, nėra diskriminacinio pobūdžio bei neprieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 p. išdėstyti nuostatai, reglamentuojančiai valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pareigą įgyvendinti lygias galimybes, užtikrinant, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Konstatuotina, kad apribojimą dėl amžiaus nustato sveikatos apsaugos ministro įsakymas – vienintelis teisės aktas, nustatantis vaikų profilaktinius skiepijimus, pateisina teisės tikslas – gimdos kaklelio ligos prevencija, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis – ŽPV vakcinavimas reglamentuotas įstatymų nustatyta tvarka (Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 p.).

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 4 p. bei Lygių galimybių įstatymo 14 str. ir 15 str.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Baigti (16)SN-133 skundo tyrimą, nepasitvirtinus skunde nurodytiems pažeidimams.
2. Su sprendimu supažindinti pareiškėjus ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė